

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและแนวทางการขับเคลื่อน การดำเนินงานของคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด (คสจ.)

สมชาย ตูแก้ว
ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย

ตามที่คณะกรรมการสาธารณสุข(คสจ.)ได้มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสาธารณสุขจังหวัด(อสจ.)ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ครอบคลุมทั้ง 76 จังหวัด เมื่อเดือนกันยายน 2557 เพื่อให้มีกลไกในการขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขในระดับพื้นที่โดยตรง จากการดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 – 2559 ของ อสจ. พบว่ามีหลายจังหวัดที่สามารถใช้กลไก อสจ. ในการผลักดันการดำเนินงานอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและประเด็นปัญหาของพื้นที่ได้ดีขึ้น ผลสำเร็จจากการใช้กลไก อสจ. ดังกล่าว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขจึงเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ให้มี “คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด(คสจ.)” และ “คณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร(คสทก.)” และในที่สุดได้มีการตราพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2560 ดังนั้น กรมอนามัย ร่วมกับคณะกรรมการสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ คสจ. เพื่อให้ คสจ. ที่บัญญัติขึ้นตามกฎหมายได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและสามารถพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Descriptive Study) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการดำเนินการของ อสจ. ตามบทบาทอำนาจหน้าที่ 2) แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงาน 3) บทบาทอันพึงประสงค์ของ คสจ. ดำเนินการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพจาก อสจ. ในจังหวัดที่มีประสิทธิผลสูงระหว่างปี พ.ศ. 2557-2559 โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนาและข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการดำเนินงานของ อสจ. ที่สำคัญ ได้แก่ 1) การให้ความสำคัญของผู้ว่าราชการจังหวัด**เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด** 2) การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพของฝ่ายเลขานุการ อสจ. 3) ความสอดคล้องของประเด็นที่นำเข้าพิจารณาเป็นมติที่ประชุมของ อสจ. กับนโยบายของประเทศ นโยบายของจังหวัด และเป็นประเด็นที่เป็นปัญหาในระดับท้องถิ่น 4) การสนับสนุนและผลักดันให้ราชการส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามมติที่ประชุม 5) การให้ความร่วมมือของราชการส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 6) การสนับสนุนทางวิชาการของศูนย์อนามัย และกรมอนามัย

แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ คสจ. มีทั้งเชิงนโยบาย การสนับสนุนทางวิชาการ และการนำมติที่ประชุมไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล

บทบาทอันพึงประสงค์ที่ อสจ. ต้องการทุกข้อมีความสอดคล้องกับบทบาทของ คสจ. ที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560

ดังนั้น กรมอนามัยควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาศักยภาพของ คสจ. แนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของ คสจ. ให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป